

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Politika EU za boj proti terorizmu: glavni dosežki in izzivi za prihodnost

(COM(2010) 386 konč.)

(2011/C 218/17)

Poročevalec: **g. PÎRVULESCU**

Evropska komisija je 20. julija 2010 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Politika EU za boj proti terorizmu: glavni dosežki in izzivi za prihodnost

COM(2010) 386 konč.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 24. marca 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 471. plenarnem zasedanju 4. in 5. maja 2011 (seja z dne 5. maja) s 167 glasovi za, 2 glasovoma proti in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Spričo občutnih posledic sedanje gospodarske krize EESO opozarja na vse večjo nevarnost radikalizacije, tj. terorizma verske, pa tudi ideološke narave. Spoštovanje temeljnih pravic mora biti glavno merilo za ocenjevanje politike za boj proti terorizmu, tako v fazi njenega načrtovanja kot tudi izvajanja.

1.2 EESO meni, da je treba ponovno preučiti vidik preprečevanja in mu dati širšo razsežnost, da bi razvili sodelovanje in ublažili napetosti v čim zgodnejši fazi. Ta horizontalni vidik je povezan tako s politiko za boj proti terorizmu kot tudi z drugimi politikami EU in držav članic, na primer na področju mladine, kulture, izobraževanja ter vključevanja v politično in civilno življenje.

1.3 EESO priporoča, da se v uradnih dokumentih Evropske unije in v strokovnih organizacijah namesto izraza „islamski terorizem“ uporabi izraz „terorizem na podlagi fanatizma, rasizma in ksenofobije“.

1.4 EESO predlaga, naj vse institucije EU in nacionalne vlade svoje politike oblikujejo na podlagi razpoložljivih kvalitativnih in kvantitativnih podatkov o dinamiki terorizma. Glede na raznolikost tega pojava bi bilo napačno, drago in neučinkovito uporabljati enoten pristop za različne situacije. Poleg tega je treba upoštevati načelo sorazmernosti – tako odzivanje kot prizadevanja in načrtovani stroški morajo biti v skladu z razsežnostjo tovrstnih groženj.

1.5 EESO priporoča, da se v strateške politične dokumente EU za boj proti terorizmu poleg štirih osi (preprečevanje, zaščita, preganjanje in odzivanje) in horizontalnih vprašanj (spoštovanje temeljnih pravic, mednarodno sodelovanje in

partnerstva s tretjimi državami, financiranje) navedejo tudi vrste terorizma glede na njegovo naravo in posledice (terorizem separatistične, skrajno levičarske ali anarhistične oziroma skrajno desničarske narave, terorizem v povezavi s specifično problematiko in terorizem verske narave). Na podlagi takega strateškega strukturiranja bodo nacionalne vlade, evropske institucije in drugi vpleteni akterji lahko prilagodili svojo vizijo in instrumente, ki jih uporabljajo pri obravnavi specifičnih izzivov različnih vrst terorizma.

1.6 EESO predlaga, naj se v okviru posebne strategije EU za boj proti radikalizaciji in novačenju v teroristične organizacije ter ustreznega akcijskega načrta predvidijo tudi konkretni ukrepi za zmanjšanje neenakosti in diskriminacije. Strategija bi morala med drugim temeljiti na delu Agencije EU za temeljne pravice.

1.7 EESO Evropsko komisijo in nacionalne vlade poziva, naj natančno preučijo gospodarski učinek varnostnih ukrepov na dejavnosti zasebnih izvajalcev. Opozarja, da imajo lahko razvoj dragih tehnologij in bolj zapleteni postopki negativne posledice na dejavnosti gospodarskih subjektov in državljanov.

1.8 EESO opozarja, da lahko s povečanjem pristojnosti organov oblasti nezakonita ali neustrezna uporaba osebnih podatkov, ki so pogosto občutljive narave, privede do diskriminacije in stigmatizacije določenih oseb ali skupin.

1.9 Da bi povečali verodostojnost politik za boj proti terorizmu in okrepili spoštovanje temeljnih pravic, EESO Evropski komisiji predlaga, naj se odzove na zahtevo po izvedbi ocene zakonodaje držav članic na področju boja proti terorizmu in drugih postopkov, ki lahko prispevajo k tovrstnim ukrepom,

postavljeno v resoluciji Evropskega parlamenta iz leta 2007 o domnevni uporabi evropskih držav za prevoz in nezakonito pridržanje ujetnikov s strani ameriške obveščevalne agencije CIA.

1.10 EESO Evropsko unijo poziva, naj v državah, kjer bi lahko politika za boj proti terorizmu ogrozila demokracijo in spoštovanje temeljnih pravic, odločneje spodbuja model boja proti terorizmu, ki temelji na demokratičnih standardih in postopkih.

2. Uvod

2.1 V obravnavanem sporočilu Komisije so predstavljeni glavni elementi politične ocene obstoječe strategije EU za boj proti terorizmu, kakor je to zahteval Evropski parlament, sporočilo pa je pomemben pripravljalni korak v okviru širše strategije EU o notranji varnosti.

2.2 Pregled preteklih dosežkov in priprava na prihodnje izzive sta še posebej pomembna po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe ter sprejetju novega večletnega delovnega programa in akcijskega načrta na področju pravosodja, svobode in varnosti (stockholmski program), zato je taka ocena potrebna. Sporočilo obravnava in dopolnjuje ukrepe in pobude na področju boja proti terorizmu iz stockholmskega programa⁽¹⁾ in akcijskega načrta za njegovo izvajanje⁽²⁾, kjer so na splošno opredeljeni prihodnji ukrepi EU.

2.3 Strategija EU za boj proti terorizmu iz leta 2005⁽³⁾, ki ostaja glavni referenčni okvir za ukrepe EU na tem področju, je sestavljena iz štirih osi: preprečevanja, zaščite, preganjanja in odzivanja. Sporočilo Komisije ima enako strukturo kot omenjena strategija. Za vsako izmed štirih osi so izpostavljeni nekateri glavni dosežki in določeni izzivi za prihodnost.

2.4 EESO pozdravlja celovito oceno politike EU za boj proti terorizmu in meni, da je to pomemben korak naprej k vzpostavitvi uravnoteženega pristopa glede terorističnih groženj in sredstev za boj proti njim.

2.5 EESO poziva, naj se v revidirani strategiji za boj proti terorizmu in v nedavno oblikovani strategiji notranje varnosti določijo cilji in sredstva, ki kljub zahtevam po varnosti posameznikov ne bodo ogrozili varstva svoboščin in temeljnih pravic. Te svoboščine in pravice, ki so temelj vsake pravne države in demokratične družbe, se ne smejo nikoli ukiniti ali omejiti.

2.6 EESO je doslej pripravil dve mnenji, ki sta se neposredno nanašali na problematiko politike za boj proti terorizmu. Mnenji sta se osredotočali na preprečevanje, še posebej pa na boj proti radikalizaciji. V obeh mnenjih je bilo predstavljeno splošno stališče Odbora. V tem mnenju pa nameravamo

pregledati in preoblikovati splošne smernice ter tako prispevati k prilagoditvi politike za boj proti terorizmu novim težnjam na področju terorizma.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Gospodarska kriza ni imela občutnih posledic samo za evropsko gospodarstvo, ampak je močno vplivala tudi na družbene, politične in kulturne odnose v Evropi. Oslabila je povezanost državljanov, skupin ljudi in političnih institucij, ki temelji na solidarnosti. V tem okviru sta se hitro razširila nezaupanje in nestrpnost do manjšin, ki so zato postale defenzivno naravnane.

3.2 EESO meni, da je politika Evropske unije za boj proti terorizmu kompleksno in občutljivo področje, ki mora zahteve po ohranitvi varnosti, tehnološkem razvoju in zakonodajnih instrumentih umestiti v trden sistem varstva temeljnih pravic.

3.3 EESO ob upoštevanju raznolikosti terorističnih pojavov in temeljnih vzrokov za terorizem predlaga, da se v politiko EU za boj proti terorizmu vključi vidik povezovanja in političnega sodelovanja, s čimer bi odpravili vzroke za teroristična dejanja. Vse bolj je pomembno, da se razprava o preprečevanju osredotoči na čimprejšnjo okrepitev nekaterih ciljev, kot so socialno vključevanje, boj proti revščini, enakost spolov, izboljšanje kakovosti delovnih mest, zlasti v okviru socialne razsežnosti strategije Evropa 2020.

3.4 Zadnje poročilo Europolu vsebuje različne pomembne podatke o dinamiki pojava terorizma v Evropski uniji⁽⁴⁾. Leta 2009 je bil zabeležen padec števila propadlih, preprečenih ali izvedenih terorističnih napadov. V primerjavi z letom 2007 se je število napadov zmanjšalo za polovico, kar jasno kaže na trend upadanja.

3.5 Spremenile se niso samo posledice terorističnih napadov, ampak tudi njihova struktura. Leta 2009 je bil najpogosteje izveden teroristični napad na podlagi separatističnih teženj (257 napadov), sledili so napadi skrajno levičarske ali anarhistične narave (40 napadov), nato napadi skrajno desničarske narave (4 napadi) ter napadi, povezani s specifično problematiko (2 napada). Dodati je treba, da je terorizem verske narave, ki ga širša javnost dojema kot najbolj razširjeno in nevarno vrsto terorizma, dejansko najredkejši – leta 2009 je bil zabeležen samo en tak napad v Italiji.

3.6 EESO obžaluje izgubo človeških življenj in materialno škodo, ki ju povzročijo teroristična dejanja. Upadanje števila terorističnih napadov pa kaže, da bi ta pojav lahko zajezili, če bi sprejeli pameten in ustrezen sklop politik in ukrepov. Politike za boj proti terorizmu morajo ta pojav obravnavati z vidika območja, na katerem se pojavlja, njegove narave in vrste ter vzrokov zanj.

⁽¹⁾ UL C 115, 4.5.2010, str. 1.

⁽²⁾ COM(2010) 171 konč., 20.4.2010.

⁽³⁾ Dok. št. 14469/4/05 z dne 30. novembra 2005.

⁽⁴⁾ Poročilo Europolu o stanju in trendih na področju terorizma v EU za leto 2010 (TE-SAT) je na voljo na naslovu: http://www.europol.europa.eu/publications/EU_Terrorism_Situation_and_Trend_Report_TE-SAT/Tesat2010.pdf.

3.7 Ker obstajajo znatne razlike med dojemanjem terorizma v širši javnosti in njegovimi konkretnimi oblikami, EESO vlade in evropske institucije poziva, naj državljane ustrezno seznanijo z vzroki, vidiki in učinki terorizma. Opozarja na nevarnost napačnega in nepopolnega obveščanja o tem pojavu, pa tudi na nevarnost, da teroristične grožnje postanejo izgovor za socialno izključevanje, nestrpnost in diskriminacijo. Cilj terorizma je razširati strah, zato pretirano poudarjanje obsega terorističnih groženj objektivno služi zgolj interesom potencialnih avtorjev teh dejanj. Po drugi strani pa je treba preprečiti „trg terorizma“, ki se trenutno oblikuje in bi lahko posebno zanimanje vzbudil pri posameznih gospodarskih in institucionalnih akterjih na področju boja proti terorističnim grožnjam.

3.8 Na področju pregona in preprečevanja terorističnih kaznivih dejanj smo priča zanimivemu razvoju dogodkov. Večina aretacij se je izvedla na podlagi pripadnosti osumljenih oseb terorističnim organizacijam, in ne na podlagi dejanj, neposredno povezanih s pripravo ali izvedbo terorističnih napadov. To kaže, da nacionalni organi uspešno preprečujejo organizacijo in izvajanje terorističnih napadov že v začetni fazi.

3.9 Razvoj in uporabo tehnologije na tem področju, zlasti pri nadzoru, zbiranju in shranjevanju podatkov, je treba prilagoditi glede na resnost groženj. Politika za boj proti terorizmu ne bi smela pomeniti vdora v zasebno življenje državljanov. Tak vdor v zasebnost bi lahko dejansko prispeval k splošnemu občutku negotovosti, ne pa ga zajezil, hkrati pa povzročil izgubo zaupanja v delo nacionalnih vlad in evropskih institucij.

3.10 EESO meni, da ima evropska civilna družba pomembno vlogo pri obvladovanju terorističnih groženj. Kljub njeni veliki raznolikosti jo je treba z vidika vrednot, načina organiziranja in uporabljenih sredstev delovanja povezati z vsemi vidiki politike za boj proti terorizmu, predvsem pa v fazi preprečevanja. Prav tako bi poleg samega preprečevanja lahko prispevala tudi k oblikovanju modela obveščanja, sodelovanja in solidarnosti – v tej fazi so posamezniki že pripravljene izvesti teroristično dejanje⁽⁵⁾. Po mnenju EESO je najučinkovitejše sredstvo za boj proti terorizmu obravnava vzrokov za terorizem in ne njegovih posledic.

3.11 EESO meni, da je evropska civilna družba sposobna povezati državljane, nacionalne in lokalne vlade ter skupnosti

ali skupine, ki bi lahko podprle teroristična dejanja. Lahko ima posebno vlogo pri dopolnjevanju javnih ukrepov na podlagi posebnih instrumentov in programov, na primer na področju posredovanja ali izobraževanja.

4. Posebne ugotovitve

Glavni dosežki EU in prihodnji izzivi

4.1 Preprečevanje

4.1.1 EESO pozdravlja dejstvo, da se strategija zdaj osredotoča na os preprečevanja. V okviru stockholmskega programa se bo to področje ukrepanja v prihodnjih petih letih okrepilo, predvsem na področju varnostnih raziskav, pa tudi političnih in družbenih vidikov. Prav tako je po njegovem mnenju smiselno, da se vprašanje uporabe interneta za teroristične namene, komunikacijo, zbiranje denarja, usposabljanje, novačenje in propagando obravnava prednostno. Nadzor komunikacij prek interneta pa ne sme postati instrument, ki bi vplival na zasebno življenje državljanov.

4.1.2 EESO je podprl pobudo za pripravo posebne strategije EU za boj proti radikalizaciji in novačenju v teroristične organizacije⁽⁶⁾, ki ima tri cilje: preprečevanje dejavnosti mrež in posameznikov, ki novačijo teroriste, zagotavljanje prevlade večinskega javnega mnenja nad nazori skrajnežev ter spodbujanje varnosti, pravice, demokracije in enakih možnosti. EESO z zanimanjem pričakuje rezultate vmesnih ocen izvajanja strategije in je pripravljen zagotoviti svoj prispevek k prilagoditvi strategije na podlagi teh sklepov. Omeniti pa je treba, da zadnji akcijski načrt za boj proti terorizmu ni vseboval nobene pobude, ki bi se nanašala na to, da je treba „odpraviti neenakosti in diskriminacijo, kjer obstajajo, ter spodbujati [...] po potrebi dolgoročno vključevanje⁽⁷⁾“.

4.1.3 EESO pozdravlja dejstvo, da se pozornost namenja preprečevanju, vendar pa poudarja, da to ne omogoča ustrezne obravnave vzrokov za terorizem. Odbor je v svojem mnenju že navedel naslednje: „Dejansko lahko [...] pojasnimo številne teroristične izgrede kot zaključek procesov odtujitve, radikalizacije in novačenja, do katerih prihaja zaradi horizontalnih neenakosti med skupinami, ki živijo na istem ozemlju, pojavov izključnosti in diskriminacije (družbene, politične ali gospodarske)“⁽⁸⁾. Poleg tega predlaga, da se okrepi dialog za pripravo političnega odgovora kot odziv na razvoj pojava terorizma, pri čemer je treba znova preučiti politične, institucionalne, družbene in gospodarske povezave na ravni držav članic ter si prizadevati za uspešno umiritev zgodovinskih napetosti.

⁽⁶⁾ Strategija EU za boj proti radikalizaciji in novačenju v teroristične organizacije, spremenjena novembra 2008 (CS/2008/15175).

⁽⁷⁾ Svet Evropske unije, Evropski akcijski načrt za boj proti terorizmu, 17. januar 2011.

⁽⁸⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 61.

⁽⁵⁾ UL C 128, 18.5.2010, str. 80.

4.1.4 EESO pozdravlja ukrep Evropske komisije iz leta 2008, tj. vzpostavitev Evropske skupine strokovnjakov za radikalizacijo (ENER), saj se po njegovem mnenju v pobudah institucij upoštevajo posebnosti posameznih družb in vseh vrst terorističnih dejanj, na podlagi česar je mogoče prilagoditi politiko EU in držav članic na tem področju.

4.1.5 Glede na to, da ima večina terorističnih dejanj, izvedenih v Evropski uniji, zgodovinsko podlago ali pa je povezana s separatistično problematiko, je treba po mnenju EESO v evropsko razpravo v večji meri vključiti Odbor regij, organ EU, ki povezuje predstavnike lokalnih in regionalnih oblasti, s katerim je nadvse pripravljen vzpostaviti dialog.

4.1.6 EESO pozdravlja načrt Komisije, da pripravi sporočilo o dobrih praksah v državah članicah na področju boja proti radikalizaciji in novačenju teroristov. Komisiji priporoča, naj v tem sporočilu upošteva sklepe in priporočila iz mnenja EESO o vlogi EU v severnoirskem mirovnem procesu.⁽⁹⁾ Na podlagi ugotovljenih dobrih praks bodo vsi vpleteni akterji bolje razumeli različne vrste terorizma, razvrščene glede na njegovo naravo in posledice. To bo nadaljnji korak k pripravi specifičnih politik za vsako državo članico in posamezno vrsto terorizma.

4.2 Zaščita

4.2.1 EESO pozdravlja prizadevanja Evropske komisije, držav članic, znanstvene skupnosti in zasebnega sektorja, da zaščitijo življenja državljanov in celotno infrastrukturo. To področje ukrepanja, ki zajema dejavnosti, kot so ocena ogroženosti po vsej EU, varnost dobavne verige, varovanje ključne infrastrukture, varnost prevoza in nadzora na mejah, pa tudi raziskave na področju varnosti, je od vseh področij najbolj kompleksno in zanj je tudi potrebnih največ sredstev. Sisteme zaščite je treba razvijati sorazmerno z resnostjo groženj in jih prilagoditi različnim vrstam terorizma.

4.2.2 Ključnega pomena je varnost prevoza na ozemlju držav članic. Notranji trg temelji na prostem pretoku blaga, kapitala, storitev in oseb. Mobilnost državljanov znotraj in zunaj meja držav članic je pomemben element gospodarstev in načina življenja evropskih državljanov. Mobilnost spodbuja medsebojno poznavanje, komunikacijo in strpnost. EESO meni, da morajo evropske institucije in nacionalne vlade znatno pozornost nameniti vsem vidikom varnosti prevoza.

4.2.3 EESO se je seznanil s prizadevanji znanstvene skupnosti na področju varnosti z namenom razvoja tehnologij za

zaščito ljudi in infrastrukture. Vendar pa se mora ta skupnost zavedati morebitnega učinka tehnologije na življenje in zasebnost posameznikov ter zagotoviti, da se tehnologija ne zlorablja ali ne ogroža dostojanstva in pravic posameznikov.

4.2.4 EESO pozdravlja sodelovanje zasebnega sektorja (npr. sektorja informacijske in komunikacijske tehnologije ali kemijske industrije) v boju proti terorističnim grožnjam. Prav tako pozdravlja pripravljenost zasebnih prevoznikov, da sprejmejo poostrene varnostne ukrepe, zaradi česar lahko utrpijo gospodarsko škodo. S tega vidika EESO Evropski komisiji in nacionalnim vladam močno priporoča, da natančno preučijo gospodarski učinek varnostnih ukrepov na dejavnosti zasebnih izvajalcev. Poudariti bi želeli, da imata lahko razvoj dragih tehnologij in povečanje obremenitev negativne posledice na dejavnosti gospodarskih subjektov in državljanov.

4.2.5 Ker se številne dejavnosti v zvezi z varnostjo potniškega prevoza v Evropi izvajajo v sodelovanju z zasebnimi izvajalci, bi bilo treba te akterje vključiti v programe izobraževanja in obveščanja, da varnostni postopki ne bodo ogrozili integritete ali dostojanstva potnikov.

4.3 Preganjanje

4.3.1 Odbor izraža zadovoljstvo nad nedavnim razvojem dogodkov na tem področju ukrepanja, ki se osredotoča na zbiranje in obdelavo informacij, ukrepe preprečevanja terorističnih premikov in dejavnosti, policijsko in sodno sodelovanje ter preprečevanje financiranja terorizma. Na tem področju lahko vsi vpleteni akterji prispevajo svojo vizijo odzivanja na teroristične grožnje glede na njihovo vrsto.

4.3.2 Odbor meni, da je uspeh boja proti terorističnim grožnjam odvisen tudi od dvostranskega sodelovanja med posameznimi nacionalnimi oblastmi, pa tudi od njihovega sodelovanja s specializiranimi evropskimi agencijami. Pri tem je treba pozornost nameniti občutljivi problematiki zbiranja in uporabe osebnih podatkov. Varstvo pravice do zasebnosti mora biti vedno del prizadevanj za boj proti terorizmu. Evropski nadzornik za varstvo podatkov je ugotovil, da lahko s povečanjem pristojnosti organov oblasti nezakonita ali neustrezna uporaba osebnih podatkov, ki so pogosto občutljive narave, privede do diskriminacije in stigmatizacije določenih oseb ali skupin⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Mnenje EESO o vlogi EU v severnoirskem mirovnem procesu z dne 23.10.2008, UL C 100, 30.4.2009, str. 100.

⁽¹⁰⁾ Mnenje Evropskega nadzornika za varstvo podatkov o sporočilu Evropske komisije o politiki EU za boj proti terorizmu – Counter-Terrorism Policy and Data Protection (Politika za boj proti terorizmu in varstvo podatkov), prispevek Giovannija Buttarellija v okviru posvetovanja, ki ga je 9. februarja 2011 organiziral EESO.

4.3.3 Pomemben del boja proti terorizmu je tudi omejitev dostopa do financiranja. EESO ugotavlja, da je bila zakonodaja EU o postopkih za uvrstitev državljanov na seznam oseb in subjektov, povezanih s terorizmom, spremenjena tako, da se spoštujejo temeljne pravice. Meni, da morajo biti postopki individualnih sankcij in zamrznitve premoženja primerni, jasni in pregledni. Osumljene osebe morajo imeti možnost, da se branijo in izpodbijajo odločitve organov oblasti.

4.3.4 Odbor se strinja, da so preglednost, dobro upravljanje in odgovornost bistveni za nevladne organizacije. Prostovoljni postopki na evropski ravni so sicer lahko koristni, ne smejo pa privedi do uvajanja novih pravil, ki bi bila z nepraktičnimi zakonodajnimi ali finančnimi ovirami v nasprotju z zakonodajo držav članic in bi lahko oslabila zmogljivosti sektorja ali zavezanost državljanov, da delujejo v korist upravičencem, ki jim želijo z ukrepi pomagati. Odbor je pripravljen sodelovati pri iskanju rešitev za oblikovanje skupne strategije na področju politike za boj proti terorizmu, da bi podprli pravico in željo državljanov, da se organizirajo v neodvisnih združenjih, tj. temeljno svoboščino, ki jo je treba spoštovati.

4.4 Odzivanje

4.4.1 Odbor izraža zadovoljstvo nad nedavnim razvojem dogodkov na tem področju ukrepanja, ki se osredotoča na zmogljivost civilnega odzivanja pri odpravljanju posledic terorističnih napadov, sisteme zgodnjega opozarjanja, splošno obvladovanje kriznih razmer in pomoč žrtvam terorizma. Meni, da morajo države članice okrepiti svoje zmogljivosti odzivanja, da bi učinkovito zaščitile življenje ljudi in zagotovile varnost oseb v kriznih razmerah.

4.4.2 Odbor pozdravlja dosedanja prizadevanja za omejitev dostopa do kemičnega, biološkega, radiološkega in jedrskega materiala, ki bi ga lahko uporabili za teroristične namene. Prednost je treba nameniti izvedbi akcijskega načrta EU za kemični, biološki, radiološki in jedrski material, ki zajema 130 posebnih ukrepov na področju preprečevanja, odkrivanja in odzivanja v povezavi z dogodki v zvezi s tem materialom, ob upoštevanju morebitnih učinkov predlaganih ukrepov na zadevni gospodarski sektor. Treba je izvesti obsežna posvetovanja s predstavniki omenjenega sektorja.

4.4.3 EESO pozdravlja tudi prizadevanja Evropske komisije na področju pomoči žrtvam terorizma; Komisija namenja približno 5 milijonov EUR za podporo žrtvam in mreži njihovih združenj. Po mnenju Odbora je treba to podporo zagotavljati še naprej in jo izboljšati.

Horizontalna vprašanja

4.5 Spoštovanje temeljnih pravic

4.5.1 Odbor pozdravlja dejstvo, da se spoštovanje temeljnih pravic obravnava kot horizontalna prednostna naloga. Vendar

pa mora zavezanost Komisije spoštovanju temeljnih pravic dopolnjevati tudi podobna zavezanost nacionalnih vlad. Poleg tega varstvo temeljnih pravic ne sme biti omejeno na fazo zasnove in priprave instrumentov, ampak mora vključevati tudi njihovo izvajanje.

4.5.2 Evropski sistem varstva človekovih pravic ima trden pravni okvir, kar se mora v večji meri upoštevati v sporočilih in ukrepih Komisije. Nacionalne vlade morajo pokazati večjo odločnost pri uporabi posameznih instrumentov. Zaveze, sprejete na politični ravni, morajo biti razvidne tudi iz dejanj. Dopusčanje ali izvajanje mučenja na ozemlju držav članic je treba kaznovati in popolnoma odpraviti. Treba je spoštovati načelo nevračanja. Diskriminatorne prakse, ki jih mednarodna, evropska in nacionalna zakonodaja izrecno opredeljuje in kaznuje, je treba preganjati in odpraviti.

4.5.3 Odbor Komisiji predlaga, naj opredeli mehanizme spremljanja in hitrega odzivanja v zvezi z varstvom temeljnih pravic v okviru politike za boj proti terorizmu. V ta namen je možno aktivirati potencial evropske civilne družbe, ki se že v osnovi zavzema za varstvo pravic in svoboščin državljanov.

4.6 Mednarodno sodelovanje in partnerstvo s tretjimi državami

4.6.1 Terorizem, zlasti verske narave, ima veliko mednarodno razsežnost. Evropska unija mora sodelovati s tretjimi državami, da bi omejila teroristične grožnje, čeprav – kot je bilo poudarjeno – ni več glavna tarča tovrstnih groženj.

4.6.2 Evropska unija mora v sodelovanju s tretjimi državami spodbujati demokratične postopke in standarde na področju boja proti terorizmu. V Evropski uniji so na voljo številni sistemi, ki dejansko zagotavljajo in spodbujajo človekove pravice. Vendar pa v številnih tretjih državah obstaja nevarnost, da se politika za boj proti terorizmu sprevrže ter škodljivo vpliva na kakovost demokracije in spoštovanje temeljnih pravic.

4.7 Financiranje

4.7.1 Odbor izraža zadovoljstvo, da obstaja program „Varnost in varstvo svoboščin“, ki vključuje poseben program za preprečevanje terorizma, pripravljenost nanj in obvladovanje njegovih posledic. Treba je uravnotežiti porazdelitev izdatkov za štiri osi, opredeljene v strategiji (preprečevanje, zaščita, preganjanje in odzivanje) in zagotoviti ustrežna proračunska sredstva za politične ukrepe na področju preprečevanja. Prav tako je treba večjo pozornost nameniti odnosom med javnim in zasebnim sektorjem v okviru boja proti terorističnim grožnjam. Odbor z zanimanjem pričakuje rezultate vmesnih ocen tega programa in upa, da bo zagotovljen enostaven dostop do razpoložljivih sredstev in bo z uporabo sredstev mogoče doseči zelene rezultate.

5. Obeti

5.1 Z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe je možno okrepiti usklajevanje politik držav članic, tudi na področju boja proti terorizmu. V okviru te pogodbe je Evropska unija dobila večje pristojnosti na področju človekovih pravic. Zato je mogoče oblikovati politiko za boj proti terorizmu, ki v vseh fazah, tudi v fazi izvajanja, določa najbolj napredne standarde in postopke, ki se uporabljajo na področju človekovih pravic. Po mnenju Odbora je treba politiko za boj proti terorizmu prilagoditi glede na konkreten razvoj tega pojava, hkrati pa prednost jasno dati preprečevanju v širšem smislu, tj. z neposredno obravnavo socialnih, političnih in gospodarskih vzrokov za terorizem.

V Bruslju, 5. maja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
